

En fynsk høstdag i 47

I dag skulle høsten så tage sin begyndelse i G-marken. At der skulle høstes idag kunne ikke komme bag på nogen; allerede dagen før var der truffet en række af de foranstaltninger, der nødvendigvis måtte gå forud - og de var ikke alle lige behagelige.

Om formiddagen var selvbinderen, til daglig også kaldet høstmaskinen-Deering eller McCormick var navnet - blevet gjort klar, efter at den var blevet trukket frem fra sit skjul i hjelmen; sejlene var blevet set efter og monteret. For en sikkerheds skyld havde bordsejlet været en tur omkring saddelmageren for at få påsyet en lap til forstærkning af forkanten, der havde en tilbøjelighed til at krænge op, specielt når der blev høstet lejesæd med tendens til gennemgroning af græs. Vingerne og knivstangen havde derimod set ud til at være i orden.

Denne del af forberedelserne havde været interessante nok; men eftermiddagens forventede arbejde hang hele tiden truende i underbevidstheden - der skulle hugges for- og det blev der.

Det yderste skår blev høstet med le, påsat skårlægger; arbejdet foregik højre om i marken, således at det le høstede korn blev placeret mod midten af marken - og ikke mod hegnet, der var fyldt med bl.a. brændenælder og tidsler; for hver 50 til 100 meter standsede fatter op og hvæssede leen med den nye stryge; vi fulgte efter mor, som med kratten havde bundtet kornet til passende neg, og bandt op.

En passende tot korn blev rettet af med hånden, delt i to, krydsslået og vredet i en knude, således at der dannedes et passende langt halmbånd. Med det i den højre hånd fattedes neget i venstre hånd; det omvikledes med båndet, der samledes i den anden ende, vikledes og blev stukket under sig selv.

Tre forhold gjorde arbejdet ubehageligt; det var langvarigt; ubehageligt og efter vores mening ikke meningsfuldt. Det føltes, som om ruten omkring fire tønder land var milelang - nærmest uendelig.

Men tidslerne var værre; at stikke hånden ned i en blanding af korn og frisk afhuggede tidsler var ikke nogen fryd. Tidslerne sad på lur og gennemskar den ikke så arbejdsvante hud. Brændenælder var ubehagelige, men deres antal mindre og effekten ikke så varig. En tidsel i fingrene påkaldte sig derimod stedse opmærksomhed - for hvert nyt neg!

Når vi klagede vores nød til mor, blev vi mange gange mødt med historien om hendes fars råd mod tidsler. 'Lad dem sidde - ellers kommer der bare nye i de samme huller' - ikke nogen overbevisende trøst. Om aftenen var det almindeligt tidsfordriv med en nål at pille tidsler ud; det lykkedes ikke altid. Efter et par dage gik der imidlertid som regel betændelse omkring tidselen, der derefter kunne trykkes ud - sammen med betændelsen.

Vi gik under arbejdet stedse med tanker om, hvorledes dette ubehagelige arbejde kunne undgås. Hvis man nu startede med selvbinderen et skår inde på marken, kunne man jo høste yderskåret til sidst. Godt nok ville selvbinderens trækjul og hestene træde en del korn ned under det første skår; men der gik jo også en hel del til spilde under den manuelle høsten for. Vi fik aldrig solgt pointen i dette arrangement - det skete dog mange år senere.

Det var lidt forsonende, at der efter 50 meters høsten for var en vederkvægende pause ved en stikkelsbærbusk, der stod i hegnet ind imod naboens mark. Gule, søde og hårede stikkelsbær på en varm sommerdag med svaler i luften, sommerfugle - mest kålsommerfugle og små røde ræve; en sjælden gang en dagpåfugleøje eller den vildeste af dem alle, en admiral. Jo tættere vi kom på åen, jo flere sølv- og guldsmede passerede forbi os.

Fra stikkelsbærbusken var der meget langt ned til engen - og på tværs af samme, før vi nåede til G-vejen. Tilbage langs denne vej - og igen 50 meter før udgangslinjen to stikkelsbærbuske med tilhørende pause og hvil. Og så det sidste stykke. G-marken var klar til næste dags høst. På den anden side af vejen var et lille stykke jord, der dog fornuftigvis var tilplantet med tobak; ellers havde det været ensbetydende med at det skulle have været høstet med hånden.

G-marken, der bar dette navn, fordi den på den fjerneste side grænsede op til husmanden G's mark, var et stykke jord, der var lagt ind til gården en gang i forrige århundrede. Indtil da havde det været hele jordtilliggendet til en ejendom, der imidlertid var forsvundet, formentlig efter brand. Mellem gårdens nære egentlige jordtilliggende og G-marken var indskudt et lille husmandssted, tilhørende HM og Anna. De dyrkede i øvrigt champignoner i et halmhus på hylder med halm, iblandet hestegødning!

Ud over G-marken rådede gården også over I-marken, opkaldt efter naboejendommen, I-gården; det eneste tegn på, at der havde været beboelse på dette jordstykke var et herligt grå-pæretræ.

Selve høstdagen startede med de sidste forberedelser; storebror blev sendt afsted til G med en besked om, at nu skulle der høstes. Dette indebar, at G, når

duggen var forsvunden, skulle stille med sin eneste hest, som sammen med gårdens to skulle udgøre det trespand, der var nødvendigt for at trække selvbinderen. Selv skulle jeg trække slibestenen, således at kniven til selvbinderen kunne skærpes forud for dagens arbejde. Slibestenen var ophængt i et robust stativ, der var placeret i hønsegården. Under stenen var anbragt et kar af cement; det blev påfyldt vand, således at slibestenen stedse kunne være våd under arbejdet.

På en kniv til en selvbinder er der mange trekantede knive; begge sider skulle slibes - og det i en grad, som syntes at savne rationalitet. Det blev ved - og ved. Men arbejdet blev dog færdigt til sidst. På maskinen blev knivene monteret, således at de ved at passere gennem fingrene, danne skarpe sakse. Man kunne momentvis få mareridt ved tanken om, at en stakkels kat havde forvildet sig ind i marken under høstarbejdet - grufulde historier faldt en i erindring ved sådanne tanker.

Lillebror, der lige var begyndt i skolen hos K. D. Madsen i april, fik lov til at lege på græsplænen med de stykker kvas, som han kaldte køer.

Og klokken ti om formiddagen kunne selve høsten tage sin begyndelse, det vil sige efter de første problemer med at få spændt for var overstået. Basse og Tulle, vore to heste, skulle nu sættes sammen i et trespand med G's brune hest med den lyse manke; det gav altid anledning til tilvænningsproblemer. Som sædvanlig måtte Basse trække det tunge læs; han blev anbragt til venstre for stangen og hammelen således monteret, at han fik tillagt broderparten af arbejdet. Efter nogle indledende hestefnys og baksen frem og tilbage lykkedes det dog som regel at komme igang; efter en times arbejde i en kvælende varme, faldt hestenes stridslust dramatisk. Med glinsende sved på bringen trak de stilfærdigt den tunge selvbinder op og ned ad bakken, medens knytteren ekspederede det ene neg efter det andet. Marken ændrede karakter fra den gule byg til udlæggets grønne tæppe, overstrøet med velbundne neg - gule i toppen og grønne af græs i bunden.

Middagspausen, som var kortere end sædvanligt, bød på let sommermad, f. eks. sødsuppe og pandekager. Middagssøvnen blev strøget - der skulle nås meget endnu. Ikke alene skulle G-marken høstes færdig, men der skulle også høstes en mark for ham. Hans betaling for at stille hest til rådighed - og senere nogle dages arbejde i forbindelse med bjærgningen af høsten, bestod i, at han skulle have høstet.

Hen på eftermiddagen kunne arbejdet på hans mark så begynde - og det gik godt i begyndelsen. Men som det jævnligt skete, knækkede knivstangen under arbejdet. Et cykelbud afsted til smeden, som ankom sporenstregs på cykel med en ny knivstang, der monteredes under eder og megen sved. Den utilsigtede pause kunne passende bruges fornuftigt til den traditionelle eftermiddagskaffe; mor kom til fods med kurven, der indeholdt en herligt duftende, rigtig kaffe med

kun lidt Richs i - og æbleskiver. Hestene fik en velfortjent forfriskning af vand og et par humpler rugbrød.

Efter uheldet med knivstangen gik arbejdet mod enden uden yderligere problemer og da den var i sigte blev vi sendt hjem for at hente køerne ind til aftenmalkning - og malke dem. Nummer 9 gik i spidsen og ligesom de øvrige direkte til deres faste båse. Klokken halv otte var det hele overstået; hestene spændt fra og mælken sat til køling. Tilbage stod kun at gå ned på engen med Basse og Tulle; da Basse her kom fri af hovedtøjet, kvitterede han med nogle skæve firspring og en serie prutter, der var en tornado værdig.

Det hårde arbejde og den deraf rindende sved gennem hele dagen, iblandet masser af bygstøv og stak, gav os en ubændig trang til at blive vasket. Det var imidlertid endnu forud for tiden med både indlagt vand og endnu længere fra badeværelset i tid. Da vi fik indlagt vand i maskinrummet, var der mulighed for at lukke op for hanen på væggen og så kravle ind under den - det var dog en slags bruse. Men på denne dag foregik vasken på græsplænen ved hjælp af en zinkspand med - naturligvis koldt - vand; indsæbning og så spanden op over hovedet. Det var koldt og effektivt - men rart bagefter.

Ebbe Yndgaard